

Gedragscode integriteit (burger)raads- en collegeleden Oirschot 2022

De raad van de gemeente Oirschot;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 18-10-2022
collegevoorstel 27-09-2022
gelet op de artikelen 15, derde lid, artikel 41c, tweede lid en 69 van de Gemeentewet

b e s l u i t

Vast te stellen de Gedragscode integriteit (burger)raads- en collegeleden Oirschot 2022

§ 1 Inleiding

Deze gedragscode gaat over integriteit en het integer handelen van het gemeentebestuur van Oirschot. Onder het gemeentebestuur worden alle betrokkenen bij de totstandkoming en uitvoering van onze beleidskeuzes verstaan: de gemeenteraad, het college en de burgemeester. Als gemeentebestuur dienen wij het algemeen belang van Oirschot. Alles wat we doen, al onze keuzes en ons handelen staan dan ook altijd in dienst van de gemeente. Vertrouwen, eerlijkheid en transparantie zijn daarbij belangrijke kernwaarden. Naar onze inwoners en naar elkaar.

Doordat wij wonen, werken en leven in de gemeente Oirschot zijn we verbonden met onze inwoners en weten we wat er speelt. Deze kennis helpt ons bij de uitvoering van ons werk. Maar deze betrokkenheid mag niet ten koste gaan van ons handelen in het algemeen belang van Oirschot. Bij de keuzes die we maken staat het belang van de gehele bevolking voorop.

Waar onze betrokkenheid en het dienen van het publieke belang elkaar raken, kunnen zich integriteitsdilemma's voordoen. Als gemeentebestuur hebben wij de verantwoordelijkheid om hierin de juiste keuzes te maken. Dat gaat verder dan het voldoen aan wet- en regelgeving: integer handelen gaat om het volgen van een *moreel kompas*. In deze gedragscode maken we expliciet wat de richting van ons moreel kompas is. Daarmee biedt de gedragscode ons een handreiking om met integriteitsdilemma's om te gaan en een kader voor het bespreekbaar maken van twijfels en dilemma's.

Deze gedragscode is geen A tot Z handboek aan regels: de praktijk is dermate ingewikkeld dat dit ook geen streven zou kunnen én moeten zijn. Niet alles wordt expliciet gemaakt, omdat simpelweg niet alles expliciet kán worden gemaakt. Deze gedragscode helpt ons om zelf en in gesprek met elkaar de juiste afweging te maken.

Deze gedragscode is gestructureerd aan de hand van richtingwijzers en geldt voor het gehele gemeentebestuur, namelijk leden van de gemeenteraad, de leden van het college, de burgemeester en burger-raadsleden. De verzamelterm die we hiervoor gebruiken is 'politieke ambtsdrager'. Als een onderdeel alleen op een specifieke groep betrekking heeft, dan staat dat erbij.

§ 2 We voorkomen (de schijn van) belangenverstrengeling

Alle politieke ambtsdragers van Oirschot zetten het belang van de gemeente en haar inwoners voorop. Dit betekent dat we (de schijn van) belangenverstrengeling dienen te voorkomen, zoals de Gemeentewet ons voorschrijft. In een complexe samenleving waar belangen snel door elkaar lopen is dit ingewikkeld. Een aantal richtlijnen kan ons wel duidelijkheid geven en sturing bieden om zelf de juiste keuze te maken.

Zo zijn we transparant over eventuele (in)directe betrokkenheid bij een dossier. Persoonlijke betrokkenheid gaat verder dan de betrokkenheid die je zelf als individu hebt, het gaat ook over het belang van onze partner, een goede vriend of een organisatie waar we ons vrijwillig voor inzetten. Wanneer persoonlijke en gemeentelijke belangen elkaar lijken te raken, vermengen of conflicteren, gaan we hierover met elkaar het gesprek aan. Bij twijfel schromen we niet om de burgemeester of de griffier te betrekken.

Wanneer er sprake is van persoonlijke betrokkenheid bij een besluit dat voorligt, neemt een raadslid niet deel aan beraadslaging in de raad of binnen de fractie.

Het algemeen belang gaat voor ons boven deelbelangen. Daarom worden we geen lid van actiegroepen. Wel kunnen we anderen de weg wijzen binnen de gemeente, bijvoorbeeld door te vertellen waar men terecht kan met een bepaalde vraag, of waar een aanvraag moet worden ingediend. Daarnaast acteren

we niet naar het belang van één inwoner van Oirschot, maar kunnen we wel acteren als dit een signaal van een groter probleem blijkt.

Ook **na** het bestuurs- of raadslidmaatschap willen we de schijn van belangenverstremgeling voorkomen. Daarom verrichten voormalige politieke ambtsdragers in het eerste jaar na beëindiging van het bestuurs- of raadslidmaatschap geen werkzaamheden voor de gemeente tegen beloning en treden zij in dat jaar niet in dienst bij de gemeente.

Voorbeeld

Als nieuw raadslid hoor je tijdens de fractievergadering dat je collega raadslid, die al vier termijnen in de raad zit, iedere week een spreekuur houdt voor inwoners en ondernemers uit Oirschot. Hij helpt dan inwoners en ondernemers bij het invullen van formulieren, maakt hen wegwijs in de regelgeving en zet hen op het spoor van de juiste ambtelijke diensten voor het indienen van bepaalde aanvragen. Hij doet dit al jaren zo en iedereen op het gemeentehuis weet ervan. U vraagt zich af of dat wel kan.

In dit voorbeeld gebruikt het fractielid zijn rol als volksvertegenwoordiger om mensen wegwijs te maken binnen de gemeente en helpt hen met kennis die zij zelf niet hebben, maar wel zelf zouden kunnen krijgen. Dit mag het raadslid doen, omdat hij hiermee mensen helpt en geen informatie gebruikt die anders niet toegankelijk zou zijn voor de inwoners en ondernemers. Maar wanneer het raadslid in de volgende periode wethouder wordt en door wil gaan met het spreekuur, wordt dit mogelijk wel anders. Wanneer een wethouder inwoners of ondernemers in contact brengt met ambtenaren met het nadrukkelijke doel dat zij verder worden geholpen met hun vraagstuk, kan dat er toe leiden dat er verwachtingen gewekt worden die niet waargemaakt kunnen worden of dat medewerkers druk voelen om in het belang van de inwoner of ondernemer te handelen omdat de wethouder hierbij betrokken is, terwijl het algemeen belang daar strijdig aan is.

§ 3 Nevenfuncties staan ons functioneren niet in de weg

Raadsleden staan met twee benen in de maatschappij. Naast het raadslidmaatschap hebben zij vaak nog een andere betaalde baan of zijn zij actief in het vrijwilligerswerk. Dat geldt ook voor onze collegeleden en burgemeester. Deze nevenfuncties helpen het gemeentebestuur voeling te houden met de maatschappij en te ervaren wat de effecten van beleid kunnen zijn. Maar het kan ook dilemma's opleveren. Om transparant te zijn over onze nevenfuncties en de eventuele bezoldiging die daar bij hoort worden deze gepubliceerd op de gemeentewebsite. Voor de burgemeester en voltijd wethouders geldt daarnaast dat zij op grond van artikel 41b lid 4 en artikel 67, derde lid van de Gemeentewet de inkomsten uit nevenfuncties ter inzage leggen op het gemeentehuis en verrekenen met de bezoldiging.

Bij het aanvaarden van een nevenfunctie wordt altijd de afweging gemaakt of de uitvoering van een dergelijke nevenfunctie in strijd is met het gemeentelijk belang. Daarbij geldt dat de artikelen 13, 36b en 68 van de Gemeentewet al een aantal functies uitsluit die niet gecombineerd kunnen worden met de rol van raadslid, wethouder of burgemeester.

Uiteraard bestaan er genoeg functies die niet uitgesloten worden. Het betekent echter niet dat deze zondermeer aanvaard kunnen worden. Steeds zullen we de afweging maken in welke mate aanvaarding (de schijn van) belangenverstremgeling veroorzaakt.

De afweging of een nevenfunctie bekleed kan worden, kan verschillende uitkomsten hebben. Het is mogelijk dat het verstandiger is de functie niet te aanvaarden. Ook kan in overleg met de burgemeester of griffier worden besloten dat de combinatie van het raadslidmaatschap en de nevenfunctie mogelijk is indien we ons aan een aantal afspraken houden. Zoals bijvoorbeeld de afspraak om niet deel te nemen aan overleggen met de gemeente of het onthouden van stemmen bij besluitvorming die de nevenfunctie raakt. Deze afspraken worden door de griffier schriftelijk vastgelegd en gedeeld met het presidium.

Voorbeeld

Een van de raadsleden is ook voorzitter van de hardloopvereniging. Deze vereniging maakt geen gebruik van gemeentelijke subsidies en de trainingen vinden plaats in het bos. Bij het aanvaarden van deze nevenfunctie is geoordeeld dat dit geen bezwaar is. Nu heeft de vereniging besloten om hardloopwedstrijden te organiseren die door het dorp en het buitengebied van Oirschot gaan. Hiervoor wordt een vergunning aangevraagd en die wordt afgegeven. Er is veel animo voor de wedstrijden. Zoveel zelfs dat de organisatie te weinig mensen heeft om aan de veiligheidseisen te voldoen die in de vergunning staan. Dit hoort u als toeschouwer bij een van de wedstrijden. Wat zou u het raadslid adviseren?

In dit voorbeeld is de combinatie van het raadslidmaatschap en het voorzitterschap van de hardloopervereniging geen bezwaar, onder andere omdat er geen subsidierelatie bestaat tussen de vereniging en de gemeente. Nu onder verantwoordelijkheid van het bestuur hardlooperwedstrijden worden georganiseerd waarvoor de gemeente een vergunning moet afgeven, ontstaat die relatie wel. Dat hoeft geen aanleiding te zijn voor onverenigbaarheid van de beide functies, maar levert wel problemen op wanneer de vereniging niet kan voldoen aan de eisen die in de vergunning zijn gesteld. Zeker wanneer dit gepaard gaat met een veiligheidsvraagstuk. Het advies aan het raadslid is om beide functies niet langer te combineren of zich er van te verzekeren dat de vereniging zich aan de vergunningseisen houdt.

§ 4 We gaan zorgvuldig om met vertrouwelijke informatie

In het werk van de raad en het college komen de leden in aanraking met veel informatie die nodig is om de juiste afwegingen te maken en besluiten te nemen. Het gemeentebestuur is vaak als eerste van de informatie op de hoogte. Soms wordt de informatie ook niet algemeen bekend, wanneer het gaat om geheime informatie. Van bestuurders mag verwacht worden dat zij zorgvuldig en discreet om gaan met informatie. Bijvoorbeeld wanneer zij wettelijk verplicht zijn om informatie die vertrouwelijk is of waarvan wij dat redelijkerwijs moeten vermoeden geheim te houden.

In de drukte van het werk ligt onzorgvuldigheid wat betreft informatieveiligheid altijd op de loer. Daarom spreken we af dat we secuur omgaan met informatie en deze veilig opslaan. Geheime informatie wordt niet gelekt en stukken die nog niet algemeen bekend zijn worden niet uit eigen beweging openbaar gemaakt. Bij onenigheid over de geheimhoudingsplicht voor specifieke stukken wordt dit besproken in de raad. Daar worden ook de afspraken gemaakt over de duur van geheimhouding.

Informatie die is verkregen vanuit ons ambt gebruiken we niet voor andere doeleinden, zoals persoonlijk gewin of bij het uitvoeren van onze nevenfuncties.

Voorbeeld

In het college komt aan de orde dat ter bevordering van de verkeersdoorstroom een aantal wegen in Oirschot van 30 km/u naar 50 km/u zal worden gebracht. Dit voorstel is nog geheim en zal volgende maand gepresenteerd worden in combinatie met een aantal andere belangrijke maatregelen ter bevordering van de doorstroom en de verkeersveiligheid. 's Avonds komt uw dochter op bezoek en vertelt opgetogen dat zij een bod heeft uitgebracht op een woning aan een van de wegen waar de snelheid wordt verhoogd. Het bod is de absolute max van wat uw dochter kan lenen, maar zij is bereid dit te betalen omdat het huis aan een rustige weg ligt waardoor de kinderen op de stoep kunnen spelen en het huis vrij uitzicht heeft. Dan herinnert u zich de collegevergadering van die ochtend. Hoe moet u nu reageren naar uw dochter?

De informatie die de wethouder die ochtend in het college heeft vernomen is nog geheim. Pas volgende maand wordt dit bekend gemaakt. Dat betekent dat u uw dochter niet mag informeren. Het feit dat de informatie binnen afzienbare tijd openbaar wordt gemaakt doet daar niets aan af. Van belang hierbij is dat uw dochter dezelfde informatiepositie heeft als iedere andere inwoner van Oirschot. U mag uw dochter wel verwijzen naar openbare informatie. Wanneer in de lokale krant heeft gestaan dat het verhogen van de snelheid een optie is waartoe mogelijk besloten wordt, kunt u uw dochter wel adviseren dit uit te zoeken. Wanneer uw dochter u vervolgens vraagt dit te doen omdat u de gangen in het gemeentehuis zo goed kent, is dit een taak die u niet op u kan nemen. U weet immers dat het uitvoeren van die taak u in conflict brengt met de informatie die u heeft en u binnen het gemeentehuis niet als inwoner wordt behandeld, maar als wethouder.

§ 5 Terughoudendheid met declaraties en vergoedingen

Als gemeente gaan we zorgvuldig om met publiek geld. Niet alleen in de bestuurlijke keuzes die we maken, maar ook wanneer het declaraties betreft. Wanneer we uitgaven doen om onze functie goed uit te kunnen voeren, kan het zijn dat we die mogen declareren. In dat geval zorgen we ervoor dat we de hoogte van het bedrag en het nut van de uitgave aantonen en deze tot elkaar in verhouding staan. Daarnaast declareren we geen kosten die al op een andere manier worden vergoed.

Leden van het college krijgen soms te maken met uitnodigingen of voornemens voor buitenlandse reizen. In het college maken we de afweging of de buitenlandse reis voldoende nuttig is voor de uitvoering van ons werk. Daarbij bespreken we het doel van de reis, de bijbehorende beleidsoverwegingen, de samenstelling van het gezelschap, de geschatte kosten en de wijze waarop van de reis verslag wordt

gedaan. Mochten we de reis willen combineren met privédoeleinden of mochten we onze partner mee willen laten reizen, dan overleggen we dit met elkaar. Als daar toestemming voor komt, dan betalen we dit deel van de kosten zelf.

Voorbeeld

De declaraties die bestuurders doen worden geregeld via de Wet open overheid (Woo) opgevraagd. Ieder jaar verschijnen er wel een paar berichten in het nieuws over opvallende declaraties. Het declareren van een maaltijd leidt niet tot discussie als die maaltijd noodzakelijk was voor de uitoefening van het werk. Ook niet wanneer het hierbij gaat om een diner op kosten van de gemeente met derden. Wanneer echter uit de gedeclareerde kosten blijkt dat er een of zelfs meerdere flessen wijn gedronken zijn van €150 euro per stuk, stijgt dit boven het noodzakelijke uit.

Een ander voorbeeld dat eens in het nieuws kwam was de declaratie van een zonnebril die de betreffende bestuurder bij een werkbezoek was kwijtgeraakt. Los van de vraag of een dergelijke declaratie past binnen de gemeentelijke regels, zijn het declaraties die een bestuurder niet moet doen. Net als ieder ander word je geacht tijdens je werk goed op je spullen te letten. Raak je onverhoopt iets kwijt, dan ligt de verantwoordelijkheid voor de kosten daarvan bij jezelf en niet bij de gemeente.

§ 6 Geschenken en uitnodigingen mogen onze onafhankelijkheid niet schaden of die indruk wekken

De leden van de raad en het college krijgen geregeld uitnodigingen van inwoners, organisaties of bedrijven. Vaak zijn die bedoeld om kennis te maken of om het gemeentebestuur mee te nemen in ontwikkelingen. Daarnaast komt het voor dat inwoners, organisaties of bedrijven de leden van de raad of het college bedanken voor hun betrokkenheid of inspanningen voor het algemeen belang met een geschenk of uitnodiging. In de regel worden geen geschenken aangenomen die de onafhankelijke en onpartijdige positie van het raads- of collegelid in gevaar kan brengen óf het die indruk kan wekken (zie ook artikel 14 van de Gemeentewet). Daar wordt mee bedoeld dat wanneer het geschenk of de uitnodiging vanwege de omvang of de waarde de indruk kan wekken dat het raads- of collegelid gevoelig is voor gunsten, dit niet wordt aangenomen. Indien het geschenk of de uitnodiging een functioneel karakter heeft, kan het worden aangenomen indien de waarde die het geschenk of de uitnodiging vertegenwoordigt daartoe in verhouding staat. Dat geldt bijvoorbeeld voor een rondleiding over een bouwlocatie of een fles wijn als dank voor de medewerking aan een discussiepanel.

Voorbeeld

De gemeente Oirschot pleegt veel inzet voor een wielerklassieker. De organisatie nodigt de leden van de raad en college uit voor een rondleiding achter de schermen. Daarna mogen zij, met partners, het evenement bijwonen als VIP-gasten. Er ontstaat in de raad discussie over de vraag hoe deze uitnodiging moet worden beoordeeld.

In het algemeen kan gesteld worden dat het normaal is dat de leden van de raad de projecten die de gemeente financieel steunt bezoekt. Niet alleen uit interesse voor het project, maar ook om te beoordelen of het gemeenschapsgeld dat in het project is gestoken goed wordt benut. Een rondleiding achter de schermen past daar binnen. Het bijwonen van het evenement als VIP-gast kan echter anders uitgelegd worden. Aan een VIP-kaartje zijn kosten verbonden, die andere bezoekers zelf moeten betalen. Het gratis krijgen van dit kaartje kan je uitleggen als een tegenprestatie voor een positieve besluit door de gemeenteraad om het evenement financieel te steunen. In dat licht is het niet verstandig om het evenement – op kosten van de organisatie – bij te wonen als VIP-gast. Uiteraard geldt dit zeker ook voor de aanwezigheid van de partners.

§ 7 We gaan respectvol met elkaar om

In de gemeente Oirschot gaan we respectvol met elkaar om en respecteren we elkaars grenzen. We staan publiekelijk in de aandacht en hebben een voorbeeldfunctie in de gemeente. Deze verantwoordelijkheid krijgt gestalte door met elkaar van gedachten te wisselen op basis van de inhoud, niet door op de persoon te spelen. Daarbij spreken we geen personen aan in de raadszaal die zichzelf daar niet kunnen verdedigen.

Zowel binnen als buiten de raad volgen we deze omgangsvormen en gaan we op dezelfde wijze met elkaar om, ook op *social media*.

§ 8 We blijven met elkaar in gesprek over integriteit

Deze gedragscode is een handreiking om met integriteitsdilemma's om te gaan, maar ook een kader voor het bespreekbaar maken van twijfels en dilemma's. Integriteit is immers een gedeelde verantwoordelijkheid. Wanneer we twijfelen over eigen voorgenomen handelingen of het handelen van een ander, gaan we daarover constructief in gesprek. Daarmee scherpen we onze collega's en onszelf aan en helpen we elkaar vooruit. Voor advies kunnen raadsleden en collegeleden terecht bij de burgemeester en de griffier. Bij (een vermoeden van) het overtreden van deze gedragscode, melden wij dit bij de burgemeester. We volgen daarbij de procedure zoals afgesproken in het protocol integriteitsmeldingen.

In de gemeente Oirschot vinden we het belangrijk dat het gesprek over integriteit *blijvend* wordt gevoerd. Daarom bespreken bestuurders bij de aanvang van hun ambtsperiode het thema met de burgemeester en griffier. Daarnaast bespreken we deze gedragscode twee keer per bestuursperiode met de voltallige raad en college. Daarbij kijken we naar ontwikkelingen en relevantie van de gedragscode. Ook biedt de bespreking van de code een mooie aanleiding voor het gesprek over integriteit.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 18-10-2022.

De voorzitter,

De griffier,